

Asia: VN/34692/2024

## **Lausuntopyyntö toimeentulotuen kokonaisuudistuksesta**

### **Lausunnonantajan lausunto**

**Velvoitteeseen ilmoittautua työttömäksi työnhakijaksi, velvoitteeseen hakea ensisijaista etuutta ja perusosan alentamiseen liittyvä lausuntopalaute:**

Akavan opiskelijat yhtyy hallituksen tavoitteeseen toimeentulotuen saajien määrän vähentämisestä. Nyt ehdotetut uudistukset eivät kuitenkaan ole se tapa, jolla tämän saisi toteutettua. Akavan opiskelijat pitää kyseenalaisena viimesijaiseksi turvaksi tarkoitetun etuuden leikkauksia ylipäänsä, mutta erityisesti nykyisenlaisessa tilanteessa, missä työttömyysluvut vain kasvavat niin korkeakoulutetuilla kuin muillakin. Toimeentulotuen leikkauksien sijaan yhteiskunnassamme tulisi panostaa työllisyyttä tukevien palveluiden parantamiseen.

Hallituksen esityksen uudistukset pakottavat opiskelijat työelämään ennen valmistumista eivätkä nämä toimet näin ollen tule nopeuttamaan opiskelijoiden valmistumista. Määräajassa valmistumisen tukemiseksi tulisi lisätä resursseja korkeakouluopiskelijoiden tukipalveluihin, eikä painostaa opiskelijoita työelämään kesken opintojen. Lisäksi perusosan alentamisen pitää jatkossakin perustua tapauskohtaisempaan harkintaan, eikä olla automaatio. Hallituksen esityksessä mainitaan, että toimeentulotuen taso tulee pitää sellaisena, että se mahdollistaa ihmisarvoisen elämän. Akavan opiskelijat näkee tämän olevan ristiriidassa hallituksen esityksen perusosan alentamiseen liittyvien ehdotusten kanssa.

Työnhakijan sanktioihin esitetty muutos nostaa kynnystä valmistuvalle opiskelijalle astua työelämään, vaikka tavoitteeksi tälle toimelle on kuitenkin lausuttu haastatteluihin osallistumisen ja aktiivisempaan työnhakuprosessiin kannustaminen. Etenkin valmistumisen jälkeen päätoimisen opiskelijan elämä muuttuu täysin hänen aloittaessaan työuransa uutena tulevaisuuden ammattilaisena.

Akavan opiskelijat muistuttaa, että päätoimisella opiskelijalla on samainen määrä tunteja päivässä kuin lainsäätäjällä. Näihin vuorokauden tunteihin on vaikea ja jopa mahdoton sovittaa kokoaikatyöt,

terveys, sosiaalinen elämä ja korkeakouluopinnot. Korkeakoulussa yhden lukuvuoden työmääräksi voidaan laskea n. 1600 tuntia, mikä tarkoittaa karkeasti 40–50 tunnin työviikkoja.

Akavan opiskelijat pitää hyvänä, että opintojen päätoimiseen suorittamiseen tarkoitettua etuutta saavat on suoraan rajattu pois työttömäksi työnhakijaksi ilmoittautumisvelvoitteen piiristä. Akavan opiskelijat kuitenkin näkee, että vastaava rajausta tulisi ulottaa kaikkiin päätoimisiin korkeakouluopiskelijoihin riippumatta siitä, onko heillä aiempaa korkeakoulututkintoa tai onko heillä mahdollisuutta saada ensisijaista etuutta.

Syyt uudelleen kouluttautumiselle ovat hyvin moninaisia, ja usein taustalla on esimerkiksi yksilön työkykyyn, työllistymiseen tai hyvinvointiin liittyviä syitä. Tämän takia koko yhteiskunnan kannalta on kestävämpää, että yksilö voi kouluttautua uudelleen esimerkiksi vaihtaakseen alaa tai täydentääkseen osaamistaan mahdollistaen paremman urakehityksen.

Opiskelijoiden yleisimmän ensisijaisen etuuden eli opintotuen enimmäistukiaika tulee helposti täyteen erityisesti niillä opiskelijoilla, joilla ensimmäiset korkeakouluopinnot eivät ole syystä tai toisesta johtaneet tutkintoon. Usein opiskelijat keskeyttävät tutkinnon esimerkiksi huomattessaan, ettei ala vastannutkaan odotuksia eikä sille pitkäaikaisesti työllistyminen ole yksilön motivaation tai hyvinvoinnin kannalta järkevä valinta. Yhteiskunnan tulisi tällaisessa tilanteessa tukea paremmin itselleen sopivaa alaa etsivää opiskelijaa tämän rankaisemisen sijaan, sillä tällaisessa tilanteessa joustavuuden tarjoaminen maksaa itsensä takaisin myöhemmin, kun yksilöt pysyvät työkykyisinä pidempään saadessaan työskennellä itselleen mielenkiintoisella alalla.

#### **Perusosan suuruuteen liittyvä lausuntopalaute:**

Toimeentulotuen tehtävä on olla väliaikainen turva tilanteessa, jossa yksilö on tippunut kaikkien muiden järjestelmän tasojen läpi. Toimeentulotuen tason tulee olla sellaisella tasolla, että ihmisarvoinen elämä on mahdollista. Kaikkien kulujen noustessa Akavan opiskelijat eivät näe realistisena leikata edes marginaalisesti toimeentulotuen perusosan tasoa.

#### **Tiedon saamiseen ja luovuttamiseen liittyvä lausuntopalaute:**

-

#### **Kunnan rahoitusosuuden lisäämiseen liittyvä lausuntopalaute:**

Akavan opiskelijat esittää huolensa luonnoksessa esitetystä muutoksesta 18-24- vuotiaiden kunnalliseen tukemiseen. On äärimmäisen tärkeää huomioida erikseen nuoret aikuiset, joista monet ovatkin jo opiskelijoita tai viettämässä välivuotta ennen korkeakoulun aloittamista. Nuorten ai

Nuorten aikuisten kannustaminen työelämään ei vaadi vain lisärahoitusta, sillä kunnille se tuo varmasti lisää huolehdittavaa. Akavan opiskelijat muistuttaa, että nuorten aikuisten integraatio yhteiskuntaan ei tapahdu ainoastaan rahalla. Siihen tarvitaan myös yhteistyötä halki hyvinvointialueiden, opiskelupolun, kunnan, nuorisopalveluiden sekä valtion. Turvallinen sekä

ihmisarvon mukainen työelämä on kuitenkin jokaisen oikeus. Hallitusohjelmassakin kirjattuna työstä saatava hyvinvointi tarjotaan nuorelle kohtaamisilla.

#### **Asumismenojen tarkentamiseen liittyvä lausuntopalaute:**

Akavan opiskelijat pitää opiskelijoiden kohtuuhintaisen asumisen tämänhetkistä tilannetta huolestuttavana. Toimeentulotukilain kokonaisuudistuksen vaikutukset opiskelijoihin tulevat osaltaan vaikeuttamaan sellaisten opiskelijoiden asemaa, jotka joutuvat opiskelemaan toimeentulotuen varassa. Opiskelija-asuntoja ei riitä nykyisellään kaikille, eikä tämä tilanne tule akuutisti muuttumaan muun muassa erityisryhmien investointiavustusten leikkausten takia.

#### **Vaikutusten arviointiin liittyvä lausuntopalaute:**

Akavan opiskelijat näkee vaikutusten arvioinnin korkeakouluopiskelijoiden sekä korkeakoulujen osalta puutteellisenä. Erityisesti velvollisuus ilmoittautua kokoaikaisen työn työnhakijaksi tulee mitä todennäköisimmin vaikuttamaan opiskelijoiden valmistumiseen suuremmissa määrin, kuin lain valmistelussa on otettu huomioon.

Päätoimisen opiskelijan pakottaminen kokoaikatyön hakijaksi on suora isku myös hallituksen omaa koulutusasteen nostamiseen liittyvää tavoitetta vastaan. Tällainen pakottaminen ei motivoi opiskelijoita saattamaan tutkintojaan loppuun, vaan todennäköisesti sillä on juuri päinvastainen vaikutus. Toissijaisesti tällainen pakottaminen voi vaikuttaa myös koulutuksen järjestäjiin ja asettaa heille paineita laskea tutkintojen läpäisyyn vaadittavia tieto- ja taitovaatimuksia, jotta he eivät menettäisi niin paljoa rahoitusta keskeytysmäärien noustessa, mikä puolestaan johtaa koulutuksen laadun sekä osaamistason laskuun.

Akavan opiskelijat muistuttaa lainsäätäjiä, että opiskelijan päätoiminen työ on opiskelu, ja valtiomme tarvitsee korkeasti koulutautuneita, jotta pystymme pitämään sen kasvun tiellä. Tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminta ei synny ilman osaajia.

#### **Muu lausuntopalaute:**

Akavan opiskelijat näkee lisäksi suojaosan poistolla olevan negatiivisia vaikutuksia yksilön työllistymiseen. Suojaosan poistaminen vie pois mahdollisuuden tehdä edes satunnaisia kertaluontoisia töitä, jotka usein voivat olla erityisen tärkeitä yksilön pitämiseksi kiinni yhteiskunnassa sekä syrjäytymisen ehkäisemiseksi.

Ryökäs Pauliina  
Akavan opiskelijat